

sett läst hört

redaktör: Nils Granberg

i detta nummer:

• Strindbergs förvandlingar
Ulf Olsson, red. • Brutus Östlings
Bokförlag/ Symposion

• Salomons blomster
Salomon Schulman • Nya Doxa

• Meteoror
Horace Engdal • Bonniers

Strindbergs förvandlingar

Ulf Olsson, red. • Brutus Östlings
Bokförlag/ Symposion

En bok som säger sig vilja "aktualisera Strindbergs författarskap, genom att läsa det på nytt" borde, tycker man, vara en angelägenhet för alla som är det minsta intresserade av vår store nationalförfattare.

Men dessvärre har denna stolta målsättning avsatt ett synnerligen magert resultat.

Boken *Strindbergs förvandlingar*, redigerad av litteraturforskaren Ulf Olsson, består av tio olika essäer skrivna av lika många personer. Rimligen borde man då kunna förvänta sig att åtminstone en eller ett par av dessa skribenter hade något tankeväckande eller kontroversiellt att komma med. Men bidragen bildar en helhet på så sätt att de alla är, nästan, lika tomma och intetsägende.

Nåja, i rättvisans namn bör det väl sägas att de essäer som är översatta från andra språk genomgående är tristare än de som från början är skrivna på svenska. Men det är en skillnad som kanske säger mer om översättarna än om skribenterna. De intressantaste, eller snarare minst ointressanta, av bidragen är Arne Melbergs essä om "barbaren" Strindbergs erövring av Paris och Ulf Olssons om romanen Svarta fanor.

För övrigt konstaterar jag att Birgitta

Trotzig skriver pretentiöst men utan substans, Eva Adolfsson stilistiskt vackert men innehållsligt lika substanslöst och att t o m ett så spännande ämne som Strindbergs kvinnohat här behandlas utan att det slår gnistor om texten.

Personligen har jag också svårt med böcker där man stöter på meningar av typen: "Den punktuella intensiteten, som suspenderar narrationens framåtskridande, låter sig således förstå som tillhörande samma konfiguration som fixeringen vid förlust och separationer."

Nog är det väl sällsamt att Strindberg som själv är så levande, konkret och pregnant i sitt språk kan få en sentida uttolkare att pränta ner en mening som den ovan citerade. Där kan man kanske tala om ett litteraturens mirakel, fast i negativ bemärkelse!

Sammanfattningsvis vill jag alltså ställa frågan: hur kan tio högt bildade skribenter ägna Strindbergs litterära "förvandlingar" så många ord och ändå få så lite sagt?

Margareta Zetterström

Salomons blomster

Salomon Schulman • Nya Doxa

Det goda kåseriet börjar i vardagens

små detaljer för att säga något som angår oss alla. Dess underhållande reflektioner över tiden och tingen både roar och oroar samtidigt – som Salomon Schulmans kåserier i DN, nu samlade i boken *Salomons blomster*. Försättsbladet pryds av en bild på den hattprydda skribenten själv. På teckningen ser han ut som en godmodig snusmumrik – men låt er inte luras! Under den humoristiska ytan river en tigerklo.

Författaren är barnläkare och jude, två till synes outsinliga källor till tankar över sällsamheter i människorna och samhället. Dessa kåserier spritter av liv, med vitsar och vändningar från ordkonstnären Schulman. Det kränger än hit och än dit – tills skrattet plötsligt fastnar i halsen. Är det på lek eller är det på allvar?

Hos Schulman har det bohemiska lätt-sinnet och den judiska melankolin stämt möte. Här finns den nödvändiga distansen för att kunna skratta åt sig själv och omvärlden och överheten. Men därunder finns samtidigt smärtan. Ty som den stora svenska litteraturkritikern Klara Johansson sagt är ironin en av förtvivlans förklädnader.

Tydligast kanske i en serie kåserier skrivna under en vistelse i Paris. I den judiska stadsdelen Marais möter vi professorn i modern judisk filosofi som bullrande säger att "människan inte är född till att gå krokig och släpa sitt skägg utan till att gå upprätt och vara lycklig". Medan ett senare kåseri avslutas med orden: "I Marais lever den oförställda judiska döden. Varje gathörn ångar blod, varje människa vrålar ut sin vända. Här är tiden aldrig ur led. Varje ögonblick är en sargad åminnelse".

Denna lilla vackert purpurfärgade volym är den perfekta presentboken: rolig och lättläst – men samtidigt allvarlig på det rätta sättet. Eller placera den för all del i badrummet, eftersom boken bäst avnjutes i mindre doser. Ibland kan det nämligen bli lite mycket ordvändningar och -vrängningar. Det som fungerar var för sig i enskilda kåserier, blir sammantaget gärna en överväldigande massa lustigheter.

Mikael Löwegren